

Ocenjujemo

Gledališče

Molière: Tartuffe

režija Tin Grabnar

Mestno gledališče ljubljansko

Eno izmed temeljnih del dramskega kanona je Moliérov *Tartuffe*, zgodba o poosebljeni hinavščini in pretkanosti. Tokratna izvedba je dvajseta po vrsti na slovenskih tleh, kar pomeni, da v povprečju *Tartuffa* uprizarjajo na manj kot pet let. In kaj je na tem besedilu takšnega, da upravičuje svoj sloves?

Svetohlinstvo, hinavščina, prevarantstvo, patriarhat, koristoljubje je le nekaj tem, ki se zvrstijo v *Tartuffu*. In seveda v bibličnem duhu, ki je takrat vladal, dobro premaga zlo, *Tartuffe* ostane sam samcat na cesti in Orgon končno sprevidi svojo zmoto ter se pokesa pred družino. V tokratni adaptaciji in novem prevodu (avtor obojega je Primož Vitez) je jezik posodobljen, ampak še vedno jasno postavljen v čas nastanka besedila. Besedilo v predstavi je prirejeno, predvsem okrajšano. Dejansko dogajanje na odru je namreč osredotočeno na razkritje *Tartuffa* (Matej Puc) pred *Orgonom* (Jure Henigman). Seveda v razkritju ne igrajo vloge vsi družinski člani, vsak ima svoje sebične namene. Marijani (Lena Hribar) je popolnoma vseeno, ali *Tartuffe* izkorišča njenega očeta ali ne, samo da se ji ni treba poročiti z njim. Tudi *Elmiri* (Jana Zupančič) ni zares mar, ali se njeno hči poroča proti njeni volji, njena vzroka za odpor do *Tartuffa* sta ljubosumje, ker njen mož posveča svojemu novemu prijatelju bistveno več časa kot njej, seveda pa tudi nasprotovanje taščinemu mnenju, *Gospa Pernelle* (Bernarda Oman) namreč nikakor noče spregledati *Tartuffovega* manipulatorskega značaja. Edini glas razuma v tej hiši je *Dorina* (Mojca Funkl), ki vsakemu od vpletenih sproti pojasnjuje in jih prepričuje, zakaj se je treba boriti proti *Tartuffovim* nameram, in jim tudi pomaga iskati načine. V bistvu bi brez nje *Marijana* hitro skočila v zakonski jarem s *Tartuffom*, njen zaročenec *Valer* (Matej Zemljic) pa tudi ne bi dolgo žaloval. Glavna vloga je v bistvu njena, saj se v imenu vsakega lika posebej odloči, kako se bodo borili za položaj.

S tem, ko se adaptacija odreče dramskemu trikotniku in osre-

dotoči na vrh in razplet, v bistvu postane linearna. Absolutno se mi zdi spoštovanja vredna odločitev, da besedilo ne bo uprizorjeno integralno, toda v adaptacijo bi bilo treba vložiti več premisleka, saj je tako korenita priredba v resnici samostojno avtorsko delo. Kljub vsemu besedilo nosi nekaj ključnih razlik in pomenov, ki komunicirajo z današnjim časom – končno spoznanje *Orgona*, da čeprav je vse premoženje podaril *Tartuffu*, mu njegova družina več kot zadostuje, da se pehanje za kopičenjem premoženja ne izplača in da deloholizem onesrečuje. Ta neoliberalna trditev, da »denar ni pomemben, če ga nimaš s kom deliti«, bi lahko bila v primeru posploševanja škodljiva, toda tukaj je odlično umeščena v okolje zgornjega razreda, torej elit, in s tem doda Moliérovemu besedilu novo raven. V predstavi, ki ji manjka ritma, je edini element, ki gradi na suspenzu, pompozna glasba Mitje Vrhovnika Smrekarja.

Uprizoritev se očitno referira na postopke, ki jih je vpeljala *commedia dell'arte*, kot so pretirano stilizirani kostumi, lasulje, karikirani gibi, podčrtane komične situacije in predvsem kontinuirane reference na spolnost, ki pa imajo vedno vulgaren podton. Tako kot priredba je tudi dramaturška linija uprizoritve (dramaturginja je bila *Brina Klampfer*) linearna, toda vsaj jasna in dobro izpeljana. Scenografija *Doriana Šilca Petka* je uporabna in uporabljena. Ogrodje hiše, ki je na kolesih in obdano z zavesami ter zavoljo dramatičnega učinka tudi s kulisami fasade hiše, se premika in odmika, zaveso so skrivališče ali element zamejitve prostorov. Tako scenografija kot kostumografija (*Sara Smrajc Žnidarčič*) v vizualni podobi mešata elemente klasicizma in sodobnosti.

Režiser Tin Grabnar s to uprizoritvijo ne dosega svojih standardov, ki si jih je zastavil s predstavama *Nekje drugje* (Lutkovno gledališče Ljubljana) in *Prekleti kadilci* (SNG Drama Ljubljana). Potrjuje pa, da v vsakem besedilu išče nekaj novega, svežega, sodobnega in ne bo *a priori* privolil v integralne uprizoritve kanona. Omeniti je treba, da je tudi v primeru *Tartuffa* s sodelavci pripravil celostno postavitev, ki se poigrava z nastavki za novo branje besedila, toda žal ostane samo pri nastavkih in jih ne razvije do konca.

NIKA ŠVAB